

NOVINE

Pobožen, družbeni, pismeni list za vogrske slovence.

PRIHÁJA VSAKO NEDELO.

CENA NOVIN JE:

Za domače, če jih več vkúp hodi . . . . . 2 K, če samo edne . . . . . 3 K.		Za amerikance, če jih več vkúp hodi . . . . . 4 K 20 f, če samo edne . . . . . 5 K 40 f.
Cena vsakoga falata domá je 4 filere; v Ameriki 10 filerov.		

Dobijo se
v Čerensovcih pri **KLEKL**
JOŽEFI plebanoši v pokoji.
Cserföld, Zalamegye.

Na té naslov se naj pošilajo: naroč
nina, glási i dári za Novine. Vsak pa
naj podpiše svoje imé, ki kaj novi-
nam naznája.

Nedela po risalah štrta.

„Odidi od méne Gospod, ár sem jaz
grešni človek“ (Luk. V. 8)

Z čudüvanjom se napunimo, kda
té ponizne reči svetoga Petra slišimo.
Očivesnó spozna, ka je on grešnik. Za
nevrednoga se štima, da bi on pri Je-
zuši bio. I da se je nateliko znizo, ga
je Jezuš zviso. Njega je naime postavo
za glavára materecérkvi. To je plača
poniznosti. To dobimo i mi, če se zni-
zimo. Ponizni pa moremo biti v hüdom
i dobrom.

Poniznost je spoznanje, da sem
grešna ničest ki nikaj neman od sébe
i rávno zato sem ne vreden, da bi me
što cenio. Ta poniznost je v hüdom
potrpežliva. Človek je nikaj drügo, kak
gniloba. Gnili tá, dokeč popolnoma ne
zagnili. Jed je črvov. I na té kúp gno-
ja gizdávo obleko gorvesiti i se pres-
timavati: jaz sem ti kaj — je ne no
rija? Pa kakša ešče. Zadosta je, naj
se gniloba našega tela pošteno zakrije,
ne ka bi jo ešče v lepotičje ovijali. —
Düša naša je pač dosta vredna. Ali
kelikokrat smo jo z grehi zamazali?
Te nájménši greh je pa vékša hüdo-
bija kak vse nevole celoga svetá. Ne
mogoče je vsem lüdém teliko prestáti,
kak te nájménši greh razžali Presveto
Srce Jezušovo. Morem zato jaz samo
ednok zmrmati na križe i nevole, cé
me terejo, ki sem ne ednok, nego je-
zero — jezérkrát grešio pa ne samo
male nego vnogokrat i smrtne greho
véčno?

„Včíte se od méne, ár sem jaz
krotek i poniznoga Srca“ (Mát. XI. 29.)
právi lübeznivi Jezuš. Včimo se i pre-
našajmo mirno vse nevole i težáve,
kak je je to lübeznivo Srce. Bodimo,
kak mála deca, štera jokati toti zná,
ne pa gondрати proti bolezní. To je
pot zveličanja. Jezuš nam jo sam ka-

že rekoč „Če ne postánete, kak deca,
ne pojedete v nebesko králestvo.“ (Mát.
XVIII. 3.)

Ponizni pa moremo biti tüdi v
dobrom. V dobrom smo pa tak poniz-
ni, če smo zahvalni. Gizdavec ne poz-
na hvale. On je nikdár ne zadosta
nadéljen. On ne pozna Bogá i bližnje-
ga, nego samoga sebé! Gizdavec nikaj
ne dá na boži blagoslov, nego jedino
na svoje roké, na svojo glavo. Siroma-
ček, pa maš kaj brez Boga? Pa ti je
razuma ne Bog dao? Pa bi mogo de-
lati, če ti Bog ne bi zdrávja dao? Pa
bi ti zrastle kaj brez súnca i deza, kaj
Bog dáva? Henjaj záto z višávanjom,
kak te sv. Pavel apoštol opomina
„Kaj pa maš, ka ne bi bio dobo? Če
si pa dobo, kaj se hváliš, kak da ne
bi bio dobo.“ (Kor. IV. 7)

„Bog gizdávim protistáne, poniz-
nim pa dá miloščo“ (I. Pet. V. 5.)
právi sveto písmo. Brez milošče se pa
nišče ne zveliča. Če se zato ščem morem
ponizen biti. V tezavah morem záto
potrpliv biti, v dobroti pazahva-
en. Oboja jákost pa more státi
na podlagi: da sem jaz grešna ničest,
ki vse od Bogá mam, moji so samo
grehi, pa še te sem z tistimi kotriga-
mi telvonimi i zmožnostmi düševnimi
véčno, štere mi je Bog na dobro dao.

Krščanski navuk.

Što greši proti pétoj zapovedi?
— Ki sebé ali drügogo mori ali vrazj
v teli ali v düši. Kda mori što sebé
ali drügoga v teli? — Kda teloven ži-
tek vzeme sebi, ali bližnjemi.

Kda mori što düšo? Kda je v
smrten greh zapela.

Kda vrazi što telo? Če jo rani,
v beteg spravi brez potrebe.

Kda vrazi šče düšo? Če jo na mali
greh pripela, ali jo ovira rásti v božoj
lübéznosti.

Ki po noči pijančiva i si žitek
stem kráti, greh véčni? Včini ga

Ki dela pa si potrebnoga stroška
iz skoposti ne vošči, greh véčni? Tüdi.

Ki držinotežake z delom obteršuje
— da onemorejo, greh véčni? Stalno.

Ki takše je ali pije, kaj zná, da
njemi bo škodilo na zdrávji, greh
véčni? Greh véčni.

Firma v Čerensovcih.

Vršila se je 17-ga toga meseca.
Slednja je bila v Slovenskoj Krajini,
ali ta prva v lepoj slavnosti. Višešnji
pastér je prišo z D. Lendave, pred šte-
roga je hodilo konjenikov i biciklistov
do 70, ki so vsi lepo bili goroprávleni.
Pri drügom slávoloki je pozdravo viš-
jega pastira Graššnovič Anton notáriuš
čerensovski i Cigan Rozika z Dolnja-
Bistrice, štera deklička njemi je tüdi
lepi šopek rož ponüdila. Tü je sprejeo
püšpeka tüdi državni poslanik Fuss
Nandor z D. Lendave i vzeo slovo od
njega Székely Emil nadsodnik v imeni
svojega kraja, kde zdaj obslednjim bo
firmanje. — Pri trétjem slávoloki je
šolska deca pozdravila püšpeka po Mer-
tük Roziki šolarki III. razreda i njemi
eden krasen šopek iz samih belih kli-
ncov v roke dala. Tü je čakala viš-
jega pastira tüdi dühovčina i ga spre-
vodila v velikansko i krasno okinčano
i z viktorinskim posvetom pa z nešte-
timi svečami razsvetlino cerkev, v ste-
roj je pevski zbor iz Zizkov z celoga
grla spevao „Ecce sacerdos magnus“
latinsko pesem, da je vse grmelo. Cer-
kev se je hitro napunila. Prišle sta
med drügov gospodov v njo tüdi dve
grofovskivi gošpodičini z Belotinec. Za-
čela se je püšpekova tiha meša, med
šterov je vso lüdstvo iz dna srca spe-
valo lepe starinske slovenske pesme,
šterih glas je zastino v nebo kričao i

ž njé proso pomoči za to pobožno slovensko ljudstvo. Po meši je predgao Sakovič Jožef türniški plebauoš namesto tajnika Dr. Rogača, ki se je med potjov prehlado. Predmet predge je bio: včinki sv. Dūha to je, kaj včini v nás Dūh sveti i je opominao fárnike posebno na krepost njegovo, z šterov se morejo plesi popolnoma odpovedati, da bodejo tak celi popolni kristjani v cérkv i zvūna njé. Zatém se jih je pofirmalo 1270. Obed je bio v ogradi. Pred obedom je zvūnska deca mela izpit pri cerkvi, domača pa v soli po večerni cah. Pred večerničov je pohodo višēnji pastir Klekl Jožefa vpok. plebanosa naj se njemi zahvali da vbogomi slovenskomi ljudstvi na blagor poleg svojega slaboga zdrāvja vrejūje Novine krščanske i Marijin list, štero zahvalnost je v Lendavi višēnji pastér tūdi z rečmi izjavo že drugokrát posebno zato ka je z tem krščanskim čitevom zaprta pot kakšim prostozidarskim pomijám, štere bi nešteri radi v dūše našim rojákom zlejali. — Pred večernicov je navuk meo Faflik Ferenc törjanski kaplan od Srca Jezusovoga. Večernice pa sam višji pastir. V najlepšem rédi i najvejšoj slavnosti se je den dokončao i stári gospod plebanos so z radostnim srcem opravili svojo štrto firmo. Po obiski solskom je Straus Florijan lendavske okrogline dekan slovo vzeo od pūšpeka i se njemi zahvalo za trūd vnogi, prestáni pri firmanji. V odgovori je pūšpek svojo zadovolnost izrázo nad redom, šteroga je v toj es

perešiji najšeo i pravo, da z mirnov vestjov pūsti tū té fare, zato ka one májo dobre dūhovnike. Zatém je slovo vzeo od vseh dūhovnikov, na motor seo i se z svojim tajnikom i esperešom odpelao v Lendavo, na drugi dén pa iz Szécsisziget-a, kje je ešče firma bila, domo. Da se je vse v tak lepom rédi vršilo i zaslužilo najvišjo zadovolnost pūšpekovo, ide vsa čast i hvala Čačič Jožefi kápláni, ki se je zaistino večkrat že više moči mučio. Bog njemi naj povrne té trūd i vsem bogavnim fárnikom.

Sprevod Bašša Jožefa.

Toga meseca 18-ga smo pokopali v Beltincih Bašša Jožefa, Bogojanskoga plebanosa vrloga, skrb noga očo. Sprevod je vodo Slepec Ivan sobočki esp. pleb. Mrtvo telo je po dovoljenji svecke oblasti v Beltince pripelano z Bogojine, kje je je veliki broj častilcov pokojnoga čakao i na pokopališče sprevedo. Jako se nam je dopalo, da so vnogi vrli bogojanski franiki sprevájali z gorečimi s večami telo, k šterim so se i beltinski razsvetlevávci pridružili. Gospodje vučitelje i notariušje z Bogojanske, Belotinske i Čerensovske fare, Dr. Kollarš Fr. domáči zdravnik i druga gospoda je prišla tūdi v lepom številu svoje poštenje kažuvat pokojnomi. Dūhovniki sosednih fár so vsi bili pri sprevođi, i P. Dionizij Dušej tretjeredniški predstojnik od Sv. Trojice, vkūp 13. Sprevodne prve molitve so se višile v Bogojini. Te druge i edna slovenska žalostna pesem se je pa oprávila pred cerkvenimi vratami v Beltincih. Na po-

kopališči je genlivo i sočūtno spevalo ljudstvo pesem mrtvečko „Dūša idi“ kda so pokojnoga v njegovo lastivno zemlo položili. Drvo je sprevodila pokojnoga družina: dovica, sin Ivan, bogojanski pleb., Jožef, bogoslovec v Szombathely-skem seminišči, Anatolia, križarska sestra v Sobočkoj bolnišnici, Margejta, omožena z Novak Francom z svojim možom i sinom pa druga rodbina. Celoj družini i rodbini izrázimo svoje najglobše sočūtje. Srce Jezusovo njim naj vtiša bol — pokajnoga dūši se pa smilūje.

Dom i svet.

Albansko. Vstáši albanski so zmagali i kraljevsko vojsko pobili. Spadno je v bojni tūdi povelnik Tomson iz Hollandije. Cela država kaže nemir i najbolje nevarno v celom deli je to, ka puntarje v Durazzo glavnom mestu dosta pomagáčov májo.

Grki i türki se sporazumejo. Türk je obečáo, da red naprávi i grki ne bodo pregánjani. Zrok nemira je bio da je 200 jezér türkov prišlo na Türsko ki so prle v Macedoniji prebivali, štera je zdaj pod krščansko vladu prišla i tei so si mesto iskali. Poslanstvo mednarodno preišče i odprávi zroke nemira.

Dvā zrakostroja sta v Fischamendi vkūptrčila, se vužgala i 9 vojákov je zgorelo.

Nesreča v rūdi. V Canadi sa je rūda vužgala, i više 200 delavec zgorelo. Med ponesrečenimi je dosta vogrov.

Na kresno noć.

Kresnice smo dobro poznali vsi trije. Znali smo, ka so to male stvarce, štere se vnoči svetijo, pa nam niednomi niti na miseo ne bi prišlo, ka bi se jih bojao, či se jih ne bi ravno naednok tak dosta prikazalo, pa či v pripovesti ne bi stalo, ka je največkrat sam peklenšček nazoči, gda prapor cvete.

Mi smo tūdi zdaj, gda se je naednok telko teh svetlih stvarcov prikazalo, začnoli misliti, ka prihaja sam peklenšček, zato nas je obišeo škrab, pa smo začali trepetati. To je pa šče nej bilo zadosta. Ednomi mojemi tivariši se je hapilo jako kihati. Jaz sam njemi nato poleg stare navade precej glasno skričao: „Bog pomagaj, blažena Devica Marija!“

Komaj sam pa spregovoro te reči, pa je že v votlom hrasti nekaj zaropotalo pa zbrečalo tak grdo, ka smo mi vsi trije od velikoga straha na peté sposkakali pa bajk: kak je šteri najbolje mogeo, je bežao proti domi. Vsi smo najmre bili preverjeni, ka je to sam peklenšček prišeo po prapovo zrno, pa je on zerjeveo tak grdo. Zato smo pa nej čakali edenovoga, liki smo bežali, kak bi najhitrej mogeo priti vsaki na svoj dom, ka njemi peklenšček ne bi kaj hūda včino.

Jaz sam komaj živ pribežao domo, tak sam se sprestrašo. Doma sam hitro skočo v parmo, gde je moj brat, ki je nej hodo stražit

praprovoga zrna, že jako sladko spao. Poleg njega sam telebno tūdi jaz na seno, pa sam si včasi malo ležej začno odihavati. Spati sam pa nej mogeo nikaj. Komaj prti zajtri so mi malo prišle oči vkūp, pa se mi je tūdi te začnolo senjati nekaj tak groznoga, ka sam se včasi prebtido.

Sunce je že sijalo visiko na nebi, gda sam prišeo vō z parme. Bila je pa ravno nedela, zato sam se spravo pa sam šo k meši. Pri cerkvi sta me že čakala mojiva tivariša, ka bi radiva zvedila, či je peklenšček meni nej kaj hūda včino. Gda smo eden ovomi povedali, kak nas je šteri bežao pa se sprestrašo, smo še šče nazadnje vsi veselili, ka smo tak srečno vujšli, či ravno ka smo nej prinesli praprovoga zrna. Dogučali si pa smo, ka od toga nikomi reči ne povomo, zato ka bi se nam ovači lūdje znali šengariti, pa se z nas norca delati.

Bogzna kakši strepezlivci bi mi postali, pa kak bi se bojali strahov, či se šče tisti den nebi zgodilo nekaj, ka nam je pregnalo straha pred peklenščekom. Zgodilo se je najmre, ka nas je po poldnevi prišlo vkūp vnogo dečakov z cele vesi, pa smo se šli kopat, kak smo to v letnom časi vsako nedelo meli navado. Kopanica je pa bila nej daleč vkraj od tistoga votloga hrasta, kam smo mi trije hodili prapora stražit.

Gda sme so že skopali, je meni prišlo

na miseo, ka bi zdaj pri belom dnevi trbelo poglednoti, či je peklenšček ešče itak v hrastovoj votlini, pa kakši gder je! Nej mi je trbelo to dvakrat praviti, pa sta že mojiva tivariša včasi napelala več dečkov, naj idejo gledat, ka v hrastovoj votlini jé.

Šli smo nato skoro vsi, ka nas je bilo, proti votlomi hrasti. Jaz pa mojiva tivariša smo ostali bole ozdaleč, ka bi hitrej vujšli, či bi trbelo. Komaj pa pridejo dečaje do hrasta pa začnejo tam kričo, je že v hrastovoj votlini pali nekaj zrogatalo pa zbrečalo ravno tak grdo, kak vnoči, gda smo mi prapovo zrno stražili. Jaz sam z švojima tivarišoma vred že vse trdi postao, pa sino ravno šтели páli pobegnoti, gda dečaje zakričijo: „Čúk je! Čúk je!“

V tom hipi je zleto z hrastove votline čuk, šteri je tam meo mlade. Zdaj smo te vidli, ka je to bio tisti peklenšček, šteri je prle tak grdo zbrečao, pa šteri je tūdi nas vnoči tak sprestrašo, ka bi skoro vō z toga sveta cdbežali . . .

Na drugo leto, gda je prišla kresna noć, smo že bili vsi trije daleč od domi, pa smo tak nej meli prilike iti po prapovo zrno. Dnesden pa, či bi ravno meli priliko, ne bi več šli, zato ka zdaj že znamo, ka se takše prapovo zrno, kakše smo si mi želeli, nahaja samo v pripovedkaj . . .

Dolinec.

Ruskomi carí se bombo nalekli pod vlák na železnico — a ne se je njemi nikaj zgodilo i druga kola so raznešena.

Prva redárka (policajka) je v Londoni. Angleži namenijo za pazko žensek ženske redare meti. To je zdaj poskušnja.

V stüdenec je zmetala v Budapešti v norosti ednoga delavca žena petéro decé i za njima sama tüdi v njega skočila. Njo i troje decé so rešili.

Dragša bo žganica poleg največje vogrské pravde; ne podigne se pa polta za tiste, ki iz lastivnoga sadovnjáka na lastivnom kotli žgejo.

Protisstránka vogrskoga držávno-ga zbora se je zjediniła vtóm, da bo proti vládi nastopila, kda se bo razprávlala právda, ka bi čestniki županjski držávni postali. (Vármegyőjszka slüžba bi államska bila.)

Nova törniška cérkev.

Törniška fara je edna iz najstarejših na Vogrskom Slovenskom. Nikda ste belatinska i črenslovska fara tüdi k njoj slišije. Zdaj törniška fara osem občinali vesnic má. Patron fare je belatinsko grofovsko imánje. Zakaj je patron nikda v Törnišči dáo gorpostaviti fáarno cérkev, da vu vseh ovih občinaj má imánje, samo rávno v törniškom határi nikaj neima, toga zrok je stanovito to bilo, ka je Törnišče od vseh ovih občin vékše bilo. Grofovskoga imánja pa v törniškom határi záto nega i je nikdar ne bilo, ar Törnišče je nikda varoš bilo, ešče dnés má varaške predprávice. I stanovniki toga mesta so ne bili grofovski robotarje, nego slobodni varašanci ali pörgarje. Za volo starih pravíc se törnišcarje za več držijo od ovih fárníkov; ništeri se na teliko zvišávajo, ka mislijo, ka je Törnišče törniška fara. To je pa ne tak, nego Törnišče je eden šesti del fare. Cela fara računa okoli 7200 düš; Törnišče má 1200 stanovnikov, to jo rávno 1/7 cele fare. Záto eden polančar ali liplančar rávno teliko pravice má vu fari i vu cérkvi, kak šterištéč varaški pörgar. Törnišcarje naj Bogi hválo dájo, ka je cérkev i farof ne v Polani, nego vu njihovom varaškom seli; ar ovak bi oni mogli sedem kilometrov daleč v cérkev hoditi i či bi njim što betežen bio ali vmro, bi mogli šest keron foringe pláčati za spoved, ali za spreved, kak zda polančarje morejo.

Kak sam zgora pravo, fara má 7200 düš. Edno 600 ali 700 jih je v Ameriki. Stara fáarna cérkev, štera je leta 1302. zidana od lendavskoga Bánfy

grofa, odznotra má 116 kvadratmetrov prostora. Tak bi rédno samo 464 lüdje meli v njoj mesto; ali lüdje se vküp stisnejo pa jih trikrat teliko ide notri. Ta velika tesnoča se že duga leta čüti. Želenje za vekšov cérkvov se z božov pomočjov zdaj spuni. Velika nova cérkev se že zida. Mela bode od znotra 460 kvadratmetrov prostora. Nje forma ali zidarski slog bo stárorómánska bazilika. Mela de tri ládje. Glávna ali srednja ládja de dosta višiša od stranskih. Vsaka ládja de mela svojo streho posebi. I tak de cérkev tri strehe mela: na srednjoj ládji visiko dvestransko streho, na stranskih ládjay pa dve nižišivih ednostranskivih strehi.

Celo cérkev z betona zidajo. Cigla nede v njoj. Navadnih obokov (föb) i podstrešnih podov tüdi ne bode mela tá cérkev. Nego na visikoj srednjoj ládji bo štukatur na špic (sleme) iz lepo stesanih i pofárbanih tramov, na štere odzvüna prido late i na nje žlebnati pokrovni črep. Na niskih stranskih ládjay do močni železni oboki držalistreho. Med ládjayi v cérkvi bo seden železnih stebrov, odzgoraj med njimi močne železne traverze, štere do držale visike stene srednje ladje. Ali železa vu stebraj ne bo viditi, ar se z betonom zakrije. Na právoj strani do samo trije stebri záto, ar tam de odzaja močna stena za stube na koruš i tá stena de tüdi železne traverze držala na ednoj strani. Koruš de pa edna posebno močna, 16 metercentov žmetna traverza držala. Té železne konštrukcije so rávno zdaj gorpostavili. Vredno je poglednoti. (Da'e pride.)

Glási.

Nova meša bo v Beltincih na Petrovo, štero bo slüžo Baligač Bazilij redovnik iz reda sv. Franciska. Novomešnik je v Beltincih rojen. Slávni govornik bo Bašša Ivan Bogojanski plebanoš.

Vtoplenico so najšli na Gornjoj Bistrici. Ženska je okoli 30 let i ma v ednom vühi vüháno, glavo pa vse zosmicano.

Sobočki žandarski stražamešter ide v pokoj. Smrt svojiva dvá pajdáša, šteriva je Hári Anton vmoro, ga je nateliko genola, da ne more duže slüžiti.

Romanje v Sveto Zemlo bodo vodili frančiškani zagrabečki. 300 koron stáne sem-tam cela voznja. Ki bi nameno iti, naj včasi odpiše svoje nakanenje ne ednoj dopisnici: v Zagreb, franjevacki samostan, Kaptol.

Sprejemanje bogoslovcov v Szombathelyskó seminišče bo 1-ga julija v püšpekovoj palači.

Bolgarski krai na telovskoj procesiji je bio na Vogrskom v Murányalja vesnički, kde imánje má. Pri postájah je z drugim lüdstvom vred klečao na kolenah i mólo krala Králov, lübenoga Jezusa pod podobov krüha skritoga. Lüdstvo ga je poštüvalo dozday tüdi, ali odsehmao pa ne more pozabiti pobožnoga „pan krála“.

Dobrovolni dári na znotrešnje opravave nove törniške cerkvi. Z Törnišča: Hobar Jožef 50 k., Mraz Kalman 40 k., Horvat Jožef Magdičov 23 k., Törnár Števan 20 k., Zagorec Ana 20 k., Černi Ana 20 k., Raščan Ivan (Cleveland) 20 k., Horvat Klara 20 k., Törnár Jožef 9 k., Raščan Klara i Juli 7 k., Gombosy Janoša žena 6 k., Kolar Jožefa žena 4 k. — Z Nedelice: Gregorinčič Verona na spovednico 100 k., Zver Orša dovica 20 k., Püčko Ivan 20 k., Edna ženska 2 k. — Od Lipe: Tkalec Ivan (Bridgeport) 40 k., Vukan Ivan 20 k., Matjašec Marko 20 k., Pal Trezika 10 k., Borovič Martin 2 k., Puk Ana 1 k. — Z Gumilic: Tkalec Orša 30 k., Žalik Markv 30 k., Žalik Ferenc 20 k., Matjašec Peter z Amerike 10 k., Čeh Števan 10 k., Sobočan Ivan 5 k. — Z Brezovice: Raščan Maria 50 k., Horvat Ferenc žena 40 k. — Z Málepolane: Bedrnjak Števan 20 k., Šömen Števan i žena z Amerike 10 k. — Z Velkepolane: Cuk Jožef (Chicago) 10 k., Hozian Števan 1 k. — Odkec? Horvat Ferenc i žena 4 k. — Z Žižkov: 200 k. — Z Črenslovec: Kozic Ferenc mlinar 100 k., Tkalec Števana žena 20 k., Klekl Jožef 1 k. — Z Dugevési: Raj Jožef 10 k. — Z Melinec: Balažic Ana 2 k. — Za stari plot (rante) pri cerkvi 46 k 60 f, na Ferencovo senje najdeno 4 k 40 f, v cerkvi najdeno 3 k 92 f, za edno drevo pri cerkvi 2 k 20 f, za včinjeni kvár povrnitev 1 k. — Vse vküp: 1175 k 12 f.

Posvečüvanje novomešnikov se je včeraj vršilo v Szombathely-i. Posvečeno jih je 12, med njimi je eden slovenec.

Tolvajija za časa firme. V Dolnjój Lendavi so žepni tolvajje dobro žetvo meli za časa firme. Vnogim so spokrali bankače z penezi vréd.

Vizitacija tretjega reda se je vršila preminole dni v Beltincih, v Čerensovcih i v Bogojini. Predstojnik P. Dionizij Dušej se dnés odpela z Bogojine na dom k Sv. Trojici.

Bitje v Renkovci. 14-ga toga meseca je bila muzika, pri Franki, i tá so prišli trije Gančki dečki ka so šli s Törnišča s proščenja. En čas so pili, té so se pa začnoli svajüvati, za volo edne dekle. Tak daleč je prišlo ka je Kociper Matjaš vdaro znikšim železom Režonja Števana po glavi tak, ka je bio vse krvavi.

Gospodárstvo.

Umetna gnojila.*)

Či si premisslavlemo od razmer, v šterih se dnesden mi kmetovje nahajamo, te sprevidimo, ka se je v zadnjih letih vnogo spremenilo. Zemla je postala draga, težacije ravno tak dragi, zrnje pa, ka je pridelamo, je skoro nej dobilo vekše cene, kak jo je melo pred desetletji. Zvün toga je dača pa druge naloge tüdi jako narasle. Zato se pa denešnji mi kmetovje dobro moremo skrbeti, pa si dobro znati vse preračunati, či ščemo, ka nam gospodarstvo ne bo šlo za gaber.

Predvsem moremo skrbeti, ka de nam pole prinašalo več pridelkov. Či pridelamo več zrnja, slame pa krme, te bomo tüdi lejko držali več živine. Živina pa, zlasti svinje pa goveda, dajo dnesden gospodarom največ dohodkov. Skrbimo zato, ka si povekšamo pridelke na poli.

K tomi je pa potrebno v prvoy vrsti dobro gnojenje. Naša zemla je že na mestaj jako püsta, trüdna pa zecana; menka njoj potreben gnoj. Ne pravimo, ka je lastniki nebi gnojili, nego to gnojenje je nej zadosta. Či ščemo z zemlé več haska vzeti, njoj moremo dati tüdi več hrane, to je gnoja, zato ka nam brezi hrane ona tüdi nemre roditi pa sada prinašati.

Da je pa vnogomi kmeti gnoj v želi, pa si ga nemre spraviti telko, kelko bi trbelo njegovim njivam, zato si moremo tak pomagati, ka si kúpimo pomožni gnoj, šteri se tak zove umetna gnojila.

Ta umetna gnojila so že po drugih krajeh (tüdi pri nas po neštirnih vesnicaj) jako razširjena, pa kak dozdašnje skušnje kažejo, je rabijo kmetovje povsedi z velikim haskom. Zato smo si pa mi tüdi vzeli to nalogo, ka naše p. čtevce — nakelko de nam to mogoče — zoznamimo z temi umetnimi gnojili, ka njim tak damo priliko, naj si skušajo svoje njive pa senožati pobolšati, letne pridelke povekšati, ka dobijo več dohodkov, pa do tak ležej zhajali.

Pripomliti pa moremo včasik, ka je naša zemla nej povsedi ednaka, nego je raznovrstna, zato pa mi ne bomo mogli dati stanovitnih, gotovih navodil, kak bi se naj v tom ali v onom kraji dalo gnojiti z največšim dobičkom. Nej, to mi nemremo včiniti. Mi podamo samo glavna navodila. Najbolše bo zato — kak so to delali tüdi po drugih krajeh — či si kmetovje sami napravijo poskušnje z svojov zemlov na té način, ka oprvim ne pognojijo cele njive z umetnim gnojilom, nego samo eden del njive. Pa či vidijo, ka se je to gnojenje posrečilo, potom naj začnejo gnojiti cele njive. Uspeh bo velki.

Zatem popišemo, kakša so ta umetna gnojila, pa kak je ž njimi ravnati. Nadale nakanimo objaviti več spisov nešternih zkušnih pa vučnih

kmetov, v šterih spisaj so tej popisali, kak so oni rabili umetna gnojila, pa kelko haska so njim prinesla. Zato pa opominamo p. čtevce, naj pazlivo čtejo te spise, ka si ležej več haska vzemejo ž njih.

Na prvom mesti omenimo umetno gnojilo, štero se zove kajnit. To je zrnata sol, bela, žutkasta, ordeča ali temnosiva; oküs ma oster, osoleni, pa se rada vküp prime v grüdičke. Navadno ma 12½ odstoskov kalija v sebi. Poleg kalija se šče nahaja v kajniti malo künjinske soli, klorovoga magnezija itd. To umetno gnojilo, kajnit, se preporača zlasti za lejko, pa za srednje težko zemlo. Trositi je moremo v jesen ali pa v zimi; na senožataj tüdi na sprotoletje. Na eden plüg trbe 150 do 200 kit.

Kalijova sol se pridelave v tovarnaj z sirove kalijove soli, zlasti z karnalista. Ta sol je drobno zrnata, siva ali ordeča, pa ma v sebi 40 odstotkov kalija. Da ma 3⅓ krat več kalija v sebi nego kajnit, zato trebe samo edno tretino té soli, ka damo zemli ravno telko kalija, kak z navadnim kajnitom. Potrosi se lejko pred sejadbov na njive, ali pa tüdi na zeleno setvo.

Tomažova žlindra. To gnojilo se dobi pri čiščenji železa od fosfora. V njoj je od 11 do 23 odstotkov v citronovi kislini raztoplene fosforove kisline, poleg toga pa šče 38 do 60 odstotkov vapna. Trosi se na eden plüg po 400 do 600 kil. Posebno dobra je Tomažova žlindra za lejko pa za močvarjasto zemlo.

Superfosfati se delajo z pomočjov žveplene kisline z sirovih fosforov, štere lomijo v rudnikaj ali je pa delajo z kosti. Zato pa mam dvoje suferfosfate: rüdninske pa kostne. Fosforova kislina v njih najhitrej dela, zato ka se v vodi raztopi. Superfosfatje so ali svetlosivi, žutkasti, ali pa celo čarni. Oküs majo ostrokisili. Preporačajo se zlasti pri mladih setvaj, zato ka hitro učinkujelo.* Prvo leto porabi zemla 70 do 80 odstotkov njoj dane fosforne kisline, 20 do 30 pa ostane na drugo leto.

Čilski soliter je bela, siva ali ordeča sol, štera, se na vlažnom raztopi. ma 15 do 16 odstotkov düšeca. Kak gnojilo je te soliter bolši od vsakoga drugoga düšičnatoga gnojila. Trebe pa ž njim ravnati previdno, ka ga voda ne zepere, zato pa gnojimo ž njim po malom, pa večkrat.

Vapno. Travnike, šteri majo premalo kalcija (to so tisti travniki, gde rado šerjé rasté), je trebe povapnati, ovači nam na takši travnikaj ne bo valala nej Tomažova žlindra, pa nej kajnit. Na eden plüg je zadosta na leto 500 do 600 kil vapna.

Ta umetna gnojila se rabijo dozdej. Več od njih prihodnjič.

* hitro včini, da se pomaga. Gyorsan hat-po vogrskom. Vrej.

Pošta

Gaber Ferenc. Srdica. V tiskárni so se pá zmotili i vam ne poslali. Ve sem napravo že réd i jih 8 dobite, Odpústete njim.

Serec. Št. Črnci. Dobite 14 novin. Za štiri slednje plačajo po 1 K. 10 fl. Hvála na trüdi.

Števan I Ivan. Sarajevo. Hvala obema. Le pride naj Števan na žetveni dopüst. Prav máta, za vojáški resni stan se ne sme pripravlati z bitjom, nego z poštenim življenjom. No, ve že mine tem junákom koráža, kak ta pesem právi „Sem prišo v kasárne korážen, vesel. Sem puško zaglédao, se jokati začel.“

Vel. Fr. Šegula. Pragersko. Lepo brošurico „Za svetovno razsodišče“ sem sprejeo. Hvala. Lepe misli so v njej. Če še štero imate, jo prosim za naše g. dühovnike. Za prсто ljudstvo so težko razumlive.

Vel. I. Rožman. Gradec. Lepa hvala na dari.

J. N. Teš. Lepa hvala na vašem pismi. Vsaki dober krščenik se more veseliti, če ma branitela svoje vere i svojega naroda. Molite, i mo vsi dühovniki zagovarjali pravice Jezušove vere i svojega slovenskoga ljudstva. Moč sv. Düha potrebujemo vsi, ka nas ne bo sram spoznati i zagovoriti svoj prosti slovenski narod. Molimo v té namen eden za ovoga

K O D A J I

je v Radgoni pri Franz Kurasi eden konjske moči benzinmotor z kotlom i tremi lagvi za benzin po 1300 koron.

To je tisti stroj

(mašin), z šterim si lahko dosta penez správi ešče tisti kmet, ki samo 2—3 kravi má.

Presvetitve dá
Alfa-Separator R.T.
Budapest, VI., Lomb-utca 11.

*) Mútrágya po vogrskom.

Vrej.